

แนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

Approach for Participative Management of Suankularb Wittayalai Nonthaburi School

นายदनัย ศรีเกตุสุข *

Danai Sriketsook

ดร.ธีรภัทร กุโลภาส **

Dhirapat Kulophas, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี 2. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี วิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (*descriptive research*) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการนักเรียน จำนวน 20 คน วิเคราะห์เชิงปริมาณจากค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ฐานนิยม (Mode) และค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพปัจจุบันในภาพรวมทั้ง 4 กลุ่มการบริหารของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี อยู่ในระดับเข้ามามีบทบาท (To Consult) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) กลุ่มการบริหารกิจการนักเรียน 2) กลุ่มการบริหารวิชาการ 3) การบริหารทั่วไป และ 4) กลุ่มการบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคลมีระดับสภาพที่พึงประสงค์แตกต่างกัน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To collaborate) คือ การบริหารงานทั่วไปและการบริหารวิชาการ และระดับเสริมอำนาจ (Empower) คือ การบริหารงานกิจการนักเรียนและการบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล เมื่อพิจารณารายด้านถึงความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการยกระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมได้ 10 แนวทาง ดังนี้ 1. การออกกระเปาะข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน 2. งานประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา 3. การออกกระเปาะข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการรายได้จากทรัพย์สิน 4. การจัดทำนโยบายแผนกลยุทธ์ 5. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ 6. การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา 7. การปฏิบัติตามประกาศ กฎระเบียบ ข้อตกลงหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการบริหารงาน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และธรรมาภิบาล 8. การจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา 9. การสรรหาครูอัตราจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน 10. การกำหนดคกฏระเบียบของโรงเรียนที่ว่าด้วยเรื่องวินัยของนักเรียน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: danaikru@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: dhirapat.k@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the current state and the desirable state of the participative of stakeholder of Suankularbittayalai Nonthaburi School. 2) propose the approach for Participative Management of Suankularbittayalai Nonthaburi School. This research is the descriptive research and the data were collected from chairmen of the school committee and chairmen of student committee of Suankularbittayalai Nonthaburi School. The research tools were questionnaires and data were analyzed by frequency, percentage, mode, means and PNI modified technique is used to analysis the demand's priority of the Participative Management of Suankularbittayalai Nonthaburi School.

The research's result showed that the current state of Participative Management of 4 departments of Suankularbittayalai Nonthaburi School were to involve level as follow : 1) The student affair department 2) The academic affair department 3) The general administration department and 4) The finance plan and human resource management department. In desirable situation, were in during Collaboration and empower level as follow : 1) The student affair department 2) The finance plan and human resource management department 3) The general administration department and 4) The academic affair department. After considering, the indexes and the Approach for Participative Management of Suankularbittayalai Nonthaburi School which should be developed were as follow : 1) Release the regulation and guideline for finance management 2) Public relation of education 3) Release the regulation or guideline of earning from property. 4) Set a policy and strategy plan of the school. 5) Checking and reporting of finance and budgeting. 6) Expense budgeting of the school. 7) Following regulation or Operational guidelines which Consistent and Focus on achievement and good governance. 8) Budgeting of the school. 9) Recruitment teacher and officer. And 10) Release the regulation about discipline of students.

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน/ การมีส่วนร่วม/ โรงเรียนมัธยมศึกษา

KEYWORDS: SCHOOL ADMINISTRATION/ PARTICIPATIVE MANAGEMENT/ SECONDARY SCHOOL

บทนำ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียนในการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (Epstein, 2001). ซึ่งผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียนนั้นถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้รับบริการโดยตรงของโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 มุ่งเน้นให้โรงเรียนนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เช่น กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากการเลือกตั้งหรือสรรหาจากทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึง ผู้แทนผู้ปกครอง และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งกำหนดให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

และพื้นที่ เป็นสิ่งที่เน้นย้ำถึงการบริหารสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาได้ นั้นผู้บริหารต้องให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็น ประชาชน ชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแม้แต่ความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น รวมถึงการที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน หรือสภานักเรียน เนื่องจากรัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเสริมประชาธิปไตย การใช้หลักธรรมาภิบาล ให้มีหน้าที่ เป็นตัวแทนของนักเรียน (ระเบียบโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ว่าด้วยคณะกรรมการนักเรียน) อย่างไรก็ตาม การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ผ่านมามีส่วนน้อย โรงเรียนยังไม่สามารถทำให้ผู้ปกครอง ประชาชนและนักเรียนเข้าใจถึงหลักการและโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประชาชนและนักเรียนยังคงเป็นเพียงการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนร้องขอหรือเป็นการบริจาคทุนทรัพย์เพื่อใช้จัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียน (แผนกลยุทธ์โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี พ.ศ. 2558 - 2562)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้ความสนใจกับการบริหารจัดการภายในของโรงเรียนซึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมต้องมีความชัดเจนว่าจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด การจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการช่วยให้โรงเรียนได้รู้ถึงระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันทั้งช่วยให้ผู้รับผิดชอบในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมได้เห็นภาพ และสามารถกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของภารกิจโรงเรียนเอง โดยจำเป็นต้องเลือกระดับการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงถือจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำไปกำหนดทิศทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งเป็นการสะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงมากเท่าใด บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งการอุทิศตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมการมีส่วนร่วมก็สูงมากเท่านั้นจะช่วยลงภาระหน้าที่ของโรงเรียน (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม; ประยูร อัครบวร)

ในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมต้องมีความชัดเจนว่าจะให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด การจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการช่วยให้โรงเรียนได้รู้ถึงระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันทั้งช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เห็นภาพ และสามารถกำหนดระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ โดยขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมของโรงเรียน ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำไปกำหนดทิศทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งเป็นการสะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของประชาชนยังระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงเท่าใด บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งการอุทิศตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมการมีส่วนร่วมก็จะสูงมากขึ้นเท่านั้น และบทบาทของโรงเรียนก็จะน้อยลงตามไปด้วย ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของ International Association for Public Participation (ประยูร อัครบวร, 2552) ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ดังนี้ 1. ระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2. การปรึกษาหารือ (To Consult) 3. ระดับเข้ามามีบทบาท (To Involve) 4. การสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) และ 5. เสริมอำนาจ (Empower)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยกำหนดให้เป็นนโยบายของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในปีการศึกษา 2559 ในข้อที่ 8 ว่า “สนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาโดยสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่าและตรวจสอบได้” อย่างไรก็ตามที่ผ่านมา ยังไม่ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ว่าปัจจุบันอยู่ในระดับใดและควรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนประสงค์การมีส่วนร่วมในระดับใด

ดังนั้นนโยบายที่กล่าวมานั้นโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมการระดมสรรพกำลัง สร้างบรรยากาศและความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน ลดความขัดแย้งภายในและภายนอกองค์กร เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและเกิดความภาคภูมิใจ โดยจะต้องวางแผนดำเนินการเพื่อให้แต่ละฝ่ายดังกล่าวเกิดความรู้สึกศรัทธาประทับใจ มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในที่สุดตามแนวทางการดำเนินงานตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระดับการมีส่วนร่วมและนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

จากแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School Based Management)ที่เชื่อมโยงถึงการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี มีการดำเนินงานจัดการศึกษา โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่มการบริหาร ประกอบด้วย

การบริหารวิชาการ คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยตรงให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การจัดทำทะเบียนและวัดผล-ประเมินผล

การส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ เป็นการควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนด้านงานเอกสาร หลักฐานเอกสาร รวมทั้ง การเงินการพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นปัจจุบันให้มีการจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การจัดทำแผนอัตรากำลังเกี่ยวกับบุคลากรการสร้างขวัญกำลังใจ การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา การพิจารณารับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหาครูอัตราจ้าง และเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานทางการศึกษา การประเมินผลปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษา ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

การบริหารกิจการนักเรียน คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรักษา วินัยและแก้ไขคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยและสถานักเรียน การป้องกัน แก้ปัญหายาเสพติดภายในโรงเรียนและการกระทำที่ผิดกฎหมายของนักเรียน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน การป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรภายในและบริเวณรอบโรงเรียน และงานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

การบริหารทั่วไป คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการ โดยมี บทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยมีขอบข่ายภารกิจที่ สำคัญดังนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การดูแลอาคารสถานที่และบริการสาธารณะ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สุขอนามัยและโภชนาการของนักเรียน การประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการ บริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

จากตารางตารางเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักกระจายอำนาจของคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ตาราง 1) จะพบว่าการกระจายอำนาจการบริหารของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกระจายอำนาจของงานการบริหารที่เหมือนกับการกระจายอำนาจ การบริหารของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี คือ การบริหารงานวิชาและการบริหารทั่วไป ส่วนที่มี ความแตกต่างกันคือการบริหารงานบุคคลที่การกระจายอำนาจการบริหารของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรีนำไปอยู่รวมกับการบริหารงบประมาณและแผนงาน แต่นำงานกิจการนักเรียนแยกออกมาบริหารเป็น กลุ่มการบริหารหลักของโรงเรียน

ตาราง 1 เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักกระจายอำนาจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

การบริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	การบริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
1. การบริหารงานวิชา	1. กลุ่มการบริหารวิชาการ
2. การบริหารงบประมาณ	2. กลุ่มบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3. กลุ่มการบริหารกิจการนักเรียน
4. การบริหารงานทั่วไป	4. กลุ่มการบริหารทั่วไป

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคคล องค์กร ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารโดยเริ่มตั้งแต่ การร่วมกันคิดริเริ่ม การร่วมกันตัดสินใจ การร่วมกันปฏิบัติงาน การร่วมกันประเมินผล รวมไปถึงการร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยขจัดความขัดแย้งในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้น

หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะทำให้ประชาชนบังเกิดความศรัทธาในตัวเอง(Self-Reliance) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ให้ผู้ร่วมงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กรและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในภาระงานและหน้าที่ในการบริหารบนพื้นฐานของหลักการ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความสามารถเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทำให้ไม่สามารถกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยคน ๆ เดียว จึงต้องมีการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาในข้อจำกัดดังกล่าว และสุดท้ายการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารและเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยกระตุ้นให้ การทำงานมีประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความผูกพันทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมที่มีต่อกิจกรรมนั้น ๆ จึงทำให้การลงทุนมีความเสี่ยงน้อย

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันในหลายระดับ โดยองค์การสากลเพื่อการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (International Association for Public Participation) ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชน (Public participation Spectrum) ซึ่งเป็น การจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ดังนี้

ระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) หมายถึง การที่โรงเรียนแจ้งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบข้อมูล ข่าวสารที่สำคัญ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ของโรงเรียน การประชุม เว็บไซต์ของโรงเรียน สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ / การปฏิบัติงานของ โรงเรียนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อประกอบการตัดสินใจของโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์และ / หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

การให้เข้ามามีบทบาท (To Involve) หมายถึง โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูล มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมในระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มี ตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายของฝ่าย บริหาร การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเสนอแนะประเด็นในการพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้กลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทาง แก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

ระดับให้เสริมอำนาจ (Empower) หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาท ในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยโรงเรียนจะดำเนินงานตามการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมหรือแผน ดำเนินการบางอย่างเช่น การโหวต การลงประชามติ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โดยมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการนักเรียน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 23 คน ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา

ผู้แทนพระภิกษุ และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยเลขานุการ และกรรมการนักเรียนในตำแหน่งประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน และเลขานุการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรวัด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีการตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) ได้ 0.990

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง 15 คน ประกอบไปด้วย ตำแหน่ง ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนครู เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ทางไปรษณีย์จำนวน 1 คน ในตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ และทาง e-mail 7 คน ในตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการนักเรียน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 86.95

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ฐานนิยม (Mode) และค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็น (PNI_{modified}) โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และสรุปสาระสำคัญของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาสร้างแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ฉบับร่าง) โดยนำประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด 10 อันดับแรกไปสังเคราะห์ร่วมกับค่าฐานนิยม (Mode) สภาพที่พึงประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นนั้น

2. ผู้วิจัยนำแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ฉบับร่าง) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบ 3 ท่านไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ตัวแทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ฉบับร่าง)

3. ผู้วิจัยนำผลการประเมินแนวทางทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ฉบับร่าง) มาปรับปรุงเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (ฉบับสมบูรณ์)

ผลการวิจัย

จากตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายร้อยละ 50 และเป็นหญิงร้อยละ 50 ตำแหน่งกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบความถี่มากที่สุด คือ กลุ่มผู้ช่วยเลขานุการ คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาได้แก่กลุ่มกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเป็นร้อยละ 20 และกรรมการนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 15 การพิจารณาภาพรวมวุฒิการศึกษาพบว่า กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบความถี่มากที่สุด คือ กลุ่มที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือกลุ่มผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและต่ำกว่าปริญญาตรีเท่ากัน มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15

ตาราง 2 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	10	50
หญิง	10	50
รวม	20	100
ตำแหน่ง		
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	4	20.0
ผู้แทนอปท.	1	5.0
กรรมการผู้แทนองค์กรชุมชน	1	5.0
กรรมการผู้แทนพระภิกษุสงฆ์	1	5.0
กรรมการผู้แทนศิษย์เก่า	1	5.0
กรรมการผู้แทนผู้ประกอบการ	1	5.0
กรรมการผู้แทนครู	1	5.0

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
กรรมการและเลขานุการ	6	30.0
ผู้ช่วยเลขานุการ	3	15.0
กรรมการนักเรียน	20	100.0
รวม		
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	15.0
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3	15.0
สูงกว่าปริญญาตรี	14	70.0
รวม	20	100

จากตาราง 3 ผลการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ในประเด็นที่ต้องยกระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ผู้วิจัยพิจารณา 10 ประเด็น ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการยกระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยเร่งด่วนไล่เรียงจากประเด็นที่มีค่าความต้องการสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ การออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.66 งานประชาสัมพันธ์ทาง

การศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.56 การออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหารายได้จากทรัพย์สิน มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.51 การจัดทำนโยบายแผนกลยุทธ์สถานศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.51 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.50 การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.49 การปฏิบัติตามประกาศ กฎระเบียบ ข้อตกลงหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการบริหารงาน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และธรรมาภิบาล มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.45 การจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.45 การสรรหาครูอัตราจ้างและเจ้าหน้าที่สำนักงาน มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.45 และการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนที่ว่าด้วยเรื่องวินัยของนักเรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) = 0.43

ตาราง 3 ผลการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 10 อันดับแรก

ประเด็นการบริหารโรงเรียน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)
การออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน	0.66
งานประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา	0.56
การออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหารายได้จากทรัพย์สิน	0.51
การจัดทำนโยบายแผนกลยุทธ์สถานศึกษา	0.51
การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ	0.50
การใช้จ่ายงบประมาณของ	0.49

ประเด็นการบริหารโรงเรียน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)
สถานศึกษา	
การปฏิบัติตามประกาศ กฎระเบียบ ข้อตกลงหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการบริหารงาน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และธรรมาภิบาล	0.45
การจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา	0.45
การสรรหาครูอัตราจ้างและเจ้าหน้าที่สำนักงาน	0.45
การกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนที่ว่าด้วยเรื่องวินัยของนักเรียน	0.43

แผนภาพ 4 แนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ที่จำเป็นเร่งด่วน

ปรึกษาหารือ (To Consult)	เข้ามามีส่วนร่วม (To Involve)	สร้างความร่วมมือ (To Collaborate)	เสริมอำนาจ (Empower)
<p>การบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน 	<p>การบริหารงานทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลในการดำเนินการปฏิบัติตามประกาศ กฎระเบียบ ข้อตกลงหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการบริหารงาน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และธรรมาภิบาล 	<p>การบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมการออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติในทุกขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายแผนกลยุทธ์โรงเรียน 	<p>การบริหารงบประมาณ แผนงานและงานบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเป็นผู้ตัดสินใจในการจัดตั้งงบประมาณของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเป็นผู้ตัดสินใจในการสรรหาครูอัตราจ้างและเจ้าหน้าที่สำนักงาน <p>การบริหารงานกิจการนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเป็นผู้ตัดสินใจในการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนที่ว่าด้วยเรื่องวินัยของนักเรียน <p>การบริหารงานทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ตัดสินใจในงานประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาของโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลวิจัยพบว่าสภาพความต้องการจำเป็นของกลุ่มการบริหารงบประมาณ แผนงานและบุคคล มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเมื่อพิจารณาตามประเด็น 10 ประเด็นเร่งด่วนพบว่า ประเด็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มการบริหารงบประมาณ แผนงานและบุคคล มีความต้องการจำเป็นถึง 6 ประเด็น ที่เป็นการบริหารงบประมาณ การเงินและสินทรัพย์ ดังนี้ การออกระเบียบข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การออกระเบียบข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหารายได้จากทรัพย์สิน การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ และการจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งการที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยต้องดำเนินนโยบายการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงบประมาณ การเงินและสินทรัพย์ก็เพื่อให้การบริหารโรงเรียนซึ่งถือเป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่งมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งได้รับความไว้วางใจ (Trust) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมและนโยบายรัฐบาล ข้อที่ 10 เรื่อง การบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล (Good Governance) รวมทั้งเป็นการบอกถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) คือ ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ (Partnership) (Arnstein ; 1969)

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในงานประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เป็นลำดับที่สองของความจำเป็นเร่งด่วนในการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ผู้ประกอบการสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและเป็นผู้มีส่วนเสียที่สำคัญของโรงเรียนมีความต้องการที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรฯ ข้อมูลบุคลากร กิจกรรม หรือความเป็นไปของโรงเรียนในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมามพร ภักดีวงศ์ (2550) พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนในกลุ่มผู้ปกครองมีความต้องการเข้ามากำกับดูแลการสื่อสารการตลาดในโรงเรียนในปริมาณที่สูงกว่ากลุ่ม

3. จากผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในงานการจัดทำนโยบายแผนกลยุทธ์สถานศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ซึ่งแผนกลยุทธ์สถานศึกษาของโรงเรียน ถือได้ว่าเป็นการวางเป้าหมาย (Vision) ของโรงเรียนในอนาคต ถ้าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่ต้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและมีความรู้สึกยึดมั่นผูกพัน (Engagement) กับโรงเรียนและเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน สำคัญและเป็นปัญหา จะได้รับการตอบสนองหรือแก้ไขอย่างเป็นผลจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้ปฏิบัติ (คู่มือการมีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาและงบประมาณสำหรับท้องถิ่น; 2556) สอดคล้องกับ อุทิศ ชาวเธียร (2544) ที่ให้ความหมายของแผนกลยุทธ์สถานศึกษาไว้ว่า แผนกลยุทธ์ เป็นแผนชี้แนะยุทธวิธีทางปฏิบัติเฉพาะที่มีการจัดลำดับความสำคัญ เป็นแผนที่สามารถดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นแผนที่ยกร่างจากกระบวนการที่มีส่วนร่วม และระดมสมองขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ตัวแทนจากภาคส่วนธุรกิจบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อมาวิเคราะห์หาสภาพที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองดังกล่าวของโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงและทางอ้อมมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

2) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเมื่อพิจารณาถึงข้อค้นพบที่ได้นั้นเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย เมื่อต้องการทราบข้อมูลเชิงลึก ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก เช่น แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมระดับเสริมอำนาจเป็นอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กาญจน์ เรืองมนตรี, และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*.

มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิพนธ์ กินาวงศ์. (2547). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารและพัฒนา

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประภาพร ชื่นสุทธิกุล. (2550). *หลักการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา

พานิช.

ประยูร อัครบวร. (2552). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม Participatory Governance* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) *การบริหาร จัดการศึกษาระบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วน*

ท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบุ๊คพอยด์จำกัด.

- วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์. (2542). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ศักดิ์ดา สถาพรจนา. (2549). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). *คู่มือการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และงบประมาณสำหรับท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2546,9 ตุลาคม). *พระราชกฤษฎีกา*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 100.
- อรพินท์ สฟโซคชัย. (2552). *การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ

ภาษาอังกฤษ

- Anthony, W. P. (1978). *Participative management (Vol. 69)*. Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation's place in rural development: seeking clarity through specificity*. *World development*, 8(3), 213-235.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press, 5500 Central Avenue, Boulder, CO 80301.
- Somech, A. (2010). *Participative decision making in schools: A mediating-moderating analytical framework for understanding school and teacher outcomes*. *Educational Administration Quarterly*, 46(2), 174-209.
- White, A. T. (1982). *Why community participation? A discussion of the arguments*. *Assignment Children*.